

Pályázat a Római Magyar Akadémia igazgatói álláshelyének a betöltésére

Egy megjegyzés a pályázat elejére

Az 1990. évi rendszerváltás óta úgy alakult, hogy több-kevesebb ideig valamennyi adminisztráció (kormány) alatt, és valamennyi igazgatóval dolgoztam a Római Magyar Akadémián (RMA), ahol jelenleg a tudományos igazgató helyettesi posztot töltöm be. Azt gondolom, ezt annak köszönhetem, hogy szakmailag elismerték munkásságomat. Pályázatom sok konkrét ismeretet tartalmaz az akadémia életéről, ennek az az oka, hogy végigjártam az RMA-s ranglétrát, kevesen ismerik nálam jobban az itt folyó munkát, illetve az RMA-ban rejlő lehetőségeket. Kérem, vegyék figyelembe, amikor a pályázók anyagát értékelik – akik nem voltak ilyen szerencsések –, hogy nekem sokkal könnyebb volt naprakész ismeretekhez jutnom, mint a többi jelöltnek.

A Római Magyar Akadémia arculata

Az RMA arculatát döntően az igazgató érdeklődése határozza meg. Lehet ezt tagadni, de az elmúlt 17 év alatt is így történt, és ez mindig így is fog maradni.

Kutatási területem a 15-16. század magyar és európai történelem, és természetesen ebben a témában mozgok a legotthonosabban. Mivel teljes mértékben kutatópárti vagyok – számomra a művész ösztöndíjas is kutató –, kinevezésem esetén mindent megteszek, hogy az akadémián dolgozó ösztöndíjasoknak minden feltételt megteremtsek a magas szintű munkához.

A tudomány és a művészek pártolása hosszú távú befektetés, de mindig eredményt hoz, és ez jól látszik 1990 óta az RMA-n is. Olyan ösztöndíjasokból vált nemzetközi hírű szakember és művész, akik itt dolgozhattak és alkothattak. Van köztük, aki „itt kezdte pályáját” (pl: Tóth István György, Molnár Antal, Kruppa Tamás, Tusor Péter, Erdélyi Gabriella), és olyanok is, akik a Rómában töltött napok után munkásságukban Itália felé váltottak (pl: Szakály Ferenc, Csukovits Enikő, Szovák Kornél, Rácz György). Ugyanez vonatkozik a művészekre is. Többen közülük azóta Kossuth- és Munkácsy díjat kaptak (pl: Gulyás Gyula szobrász, Trombitás Tamás festő-szobrász), vagy Itália örök motívumként mindig felbukkan munkásságukban (pl: Káldi Katalin festő, Kelemen Károly festő).

A Római Magyar Akadémia számomra legfontosabb feladata az ösztöndíjasok professzionális menedzselése. Belőlük fog kikerülni a magyar értelmiség meghatározó rétege, mint ahogy erre már láttunk példákat a magyar kultúrpolitika történetében, a mai napig pozitív példaként emlegetve, kik is dolgoztak „anno” az RMA-n.

Az RMA régi hagyományokkal rendelkező „Collegium Hungaricum”. Kinevezésem esetén minden erőmmel és tehetséggemmel azon leszek, hogy az RMA továbbra is „hungaricum” maradjon.

Tudományos koncepció

Az RMA keretein belül működő, Pál József által szervezett Fraknói Vilmos Történeti Intézet 2007-ben – az intézetek történetében először – az OTKA pályázaton 17, 5 millió forintot nyert. Feladatként a résztvevők a három legjelentősebb vatikáni fond (Registri Vaticani, Registri delle Suppliche, Registri Lateranensi) magyar vonatkozású iratainak (1417-1492) teljes szövegkiadását vállalták. Ezzel az RMA olyan tudományos

intézménnyé válhat, mint amilyen a németeké, vagy a franciáké, akik hasonló munkákat végeznek évek óta – azzal a különbséggel, hogy ők a munkatársakat évekre kihozzák, míg mi ezt úgy oldjuk meg, hogy én, mint témavezető, helyben dolgozom, a kollégák pedig néha kijönnek. Szeretném megjegyezni, hogy lassan érdemes elgondolkodni azon, mi legyen a munkára váró, jól felkészült bölcsészekkel, akiknek egy darabig nem lesz munkahelyük Magyarországon. Szerintem erre csak a német példa lehet a megoldás: az RMA tudományos programokat fogadjon be, és ezek a fiatalok akár évekre is Rómában dolgozhassanak. Összefoglalva: a következő négy évben a fent említett munka lesz az irányított kutatási profil a Fraknói Vilmos Történeti Intézetben.

A tudományos programok fontossága mellett felesleges érvelnem. A tudomány networkje sokkal erősebb a két ország kapcsolatrendszerében, mint gondolnánk. Tudósokból és egyetemi emberekből lesznek a politikusok, erre számos példát lehet hozni Magyarországon és Itáliában is. Ők adják a szakértői gárda döntő részét, hosszú távon megkerülhetetlenek.

Az RMA jól bevált hagyományait szeretném követni a tudományos programoknál. Azzal a kitételrel, hogy a múlt számos elemét megőrizném, de mindenképpen eltérő struktúrában.

Egy akadémiai év alatt két jelentős konferenciát szerveznénk csak, együtt a hazai és a római intézetekkel. Ezek előkészítésével minden esetben „konferencia kurátort” bíznék meg, aki az adott téma nemzetközileg elismert szakembere. Természetesen a szervezőmunkát mi végeznénk. A gondos előkészítés 50 százalékban sikeressé tesz egy megakonferenciát. Nem előadásokat szerveznék, hanem kerekasztal-beszélgetéseket, ahol egy-egy témát az ott felszólaló szakemberek megvitathatnak, hallgatóság jelenlétében.

A tudomány „non numeramur sed ponderamur”, értelmetlen mennyiségi adatokra törekedni.

Nem tartom jónak a „vegytiszta” könyvbemutatókat sem. A munkával kapcsolatos előadások, beszélgetések keretén belül érdemes csak bármit is prezentálni, egy nagyobb gondolati egység keretében. Hasonlóan látom az irodalmi munkákat is. Csak kontextusban, sok szemszögből érdemes olaszul megjelent magyar irodalmi alkotásról véleményt mondani, akár zenei programmal kiegészítve, de semmiképpen sem az unalmas „ex katedra”-módszerrel. Arra törekednék, hogy csak a megfelelő színvonalú munkák kerüljenek bemutatásra. A magyar nyelvű könyvek prezentációs helye a budapesti Olasz Intézet. Kinevezésem esetén az RMA kigazdálkodja, hogy a külföldi előadók is kapjanak tiszteletdíjat. (A magyarok öt napra napidíjat, szállást és repülőjegyet kapnak.)

Természetesen oldalakon keresztül sorolhatnám, hogy milyen remek konferenciákat szervezne az RMA, milyen kiváló előadókkal, de ez házárdírozás lenne. A 21. század kutatója már olyan, mint az operaénekes. Előre betáblázott programja van, akár évekre előre. Aki már szervezett konferenciát, az ezzel tisztában van. Színvonalatlan előadásoknak, összecsapott konferenciáknak nincsen helye az RMA-n.

A mai napig a legneuralgikusabb pontnak az ösztöndíjak odaítélését tartom. A MÖB ösztöndíjasainak döntő része egyetemista. Ez az európai gyakorlatban ismeretlen, hiszen csak azok kaphatnak kutatói ösztöndíjat, akik már diplomával rendelkeznek. A bolognai folyamatban kialakult rendszer szerint, egyetemista csak nyelvtanfolyamra mehet, vagy Erasmus ösztöndíjat kaphat. Teljesen egyetértek ezzel, bár nem vagyok egyetemista ellenes. A bolognai rendszerben talán ez változni fog, előbb-utóbb csak azok

pályázhatnak, akik már valamit letettek az asztalra, és van remény, hogy egy ilyen befektetés, mint a római ösztöndíj, egyszer majd tudományosan megtérül.

Az ösztöndíjak „népfrontos” alapon vannak szétdarabolva, két hónap alatt nem sok mindent lehet csinálni. Megoldhatatlan a számonkérés is: mivel 98 százalékuk nem marad a pályán, semmilyen erővel nem bír az, hogy majd nem kapnak többé lehetőséget. Azon lennék, hogy ezt a rendszert a MÖB-bel és az olasz féllel racionalizáljuk. Utóbbival szeretném elérni, hogy még a szakmai bizottság döntése előtt – javaslati joggal – az RMA véleményezhesse az olasz ösztöndíjasok pályázatait.

Egyedüli erejük magyar állami ösztöndíjaknak van (Klebensberg, Eötvös, művészeti ösztöndíj). Ugyanis a kezdő vagy kiforrott kutatóknak – a belső indíttatás mellett – „muszáj” is dolgozniuk, hiszen beszámolót kell leadniuk, ennek elmulasztása esetén többet nem jöhetnek.

Jelenleg két magánalapítványi ösztöndíj működik az RMA-n. A Pásztor Lajos Közhasznú Alapítvány, melyet az özvegy a vatikáni kutatások támogatására hozott létre, valamint az Eper Stúdió alapítványa, amelyre végzős grafikushallgatók pályázhatnak. Azt gondolom, hogy a (komoly) magánalapítványok megjelenésére fel kell készülnie az RMA-nak is. Azon leszek, hogy művészeknek, íróknak, költőknek és műfordítóknak is alapítsanak hasonlókat. Ebben az ügyben szeretném megkeresni Kovács Gábort és Széles Gábort, akikről tudom, hogy ilyen ügyet szívesen támogatnak.

Kinevezésem esetén minden ösztöndíjast hetente meghallgatnánk munkatársaimmal, hogy lássuk, hogyan halad, és ha kell, tanácsokkal is elláthassuk. Nem kötelező jelleggel bárki tarthat előadást társainak, vagy – ha igénylik és képesek rá – akár

nemzetközi hallgatóságának is. Ugyanez vonatkozna a művészekre is, akik ösztöndíjas társaiknak beszélhetnének munkáikról.

Az RMA könyvtárától nem kell (és nem is lehet) csodát várni. A kutatók a nemzetközi irodalmat akarják használni, és erre számos remek könyvtárat találni Rómában.

Magyarország képtelen felvenni a versenyt a 19. századtól itt működő, és azóta szisztematikusan gyűjtő német, francia, amerikai könyvtárakkal, a Vatikánról már nem is beszélve. (Igaz, ez utóbbi három évig zárva lesz.) Azt gondolom, nem is ez a feladat.

Az RMA-n magyar alapkönyvtárat kell kialakítani. Vásárlásokkal, elektronikus másolásokkal (CD), profiltisztítással. Meg kell lennie valamennyi, Olaszországban megjelent olasz nyelvű magyar vonatkozású munkának (regény, verseskötet, tanulmánykötet, monográfia), Magyarországon megjelent olasz témájú alkotásnak (regény, verseskötet, tanulmánykötet, monográfia), valamennyi történeti okmánytárnak, illetve alapvető olasz és magyar lexikonoknak, a fontosabb irodalmi, történeti, műtörténeti, régészeti munkáknak, albumoknak, katalógusoknak.

Az RMA könyvtárának az a specialitása, hogy a magyar dolgokra lehet benne kutatni. A tudományos igazgató-helyettessel együtt ezt a profiltisztítást szeretném elvégezni.

A könyvtár állományának egy része már számítógépen van (a program frissítése elodázhatatlan), ezért arra törekednék, hogy a munka elvégzése után az URBS on-line rendszeréhez csatlakozzunk. Elkezdenénk egy „Net könyvtár” szervezését is. Ez azt jelentené, hogy összegyűjtenénk azokat a webhelyeket, ahol le lehet tölteni a magyar könyvtárak anyagát, ezzel is megkönnyítve a könyvtárhoz forduló érdeklődők munkáját.

Már régi hagyománya az RMA-nak a Kelemen János által újraindított „Annuario” szerkesztése és kiadása. Ebben jelennének meg olasz nyelven – tematikus kötetbe szervezve – azok a tudományos előadások, amelyek a konferenciákon elhangoztak. Ezeket a könyveket nagy örömmel fogadják a római és az olaszországi tudományos intézetek és egyetemek.

Az RMA egyik legfontosabb tevékenységének tartom a fordítói szemináriumot. A Szabó Győző által elindított, majd Pálmai Nóra által folytatott munka – pályázatom pozitív elbírálása esetén – tovább folytatódna, mert a magyar irodalom és tudomány méltó itáliai tolmácsolásához itt teremthető meg az utánpótlás.

Az RMA minden évben továbbra is meghívna jeles műfordítókat (Tomaso Kemény, Szénási Ferenc, Barna Imre, Magyarósi Gizella stb.), hogy tapasztalataikkal segítsék a szeminárium munkáját. Javasolni fogom, hogy olyan szakembereket is készítsünk fel, akik filmszövegeket is szellemesen és pontosan tudnak fordítani. Az RMA kapcsolatot tartana az olasz könyvkiadókkal, magyar műveket ajánlana kiadásra, akár a szeminárium által lefordított alkotásokból. Ez már elkezdődött, a „Podium Pannonicum” sorozattal.

A balatonfüredi fordítóházzal a kapcsolat nemcsak arról szólna, hogy ott dolgoznak a fordítók, hanem az ott gondozott szöveg kiadását az RMA anyagilag is támogatná.

A magyar könyves jelenlét erősítésére standot szeretnék kialakítani Rómában, az évente a Palazzo dei Congressiben szervezendő „Più libri più liberi” fesztiválon. Hasonlóan támogatnám, hogy az „Invito alla lettura” rendezvényen a markánsabb magyar megjelenést.

A tudományos programokban mindenképpen „reflektálnék” a legjelentősebb magyarországi kulturális eseményekre. A 2008-as „Reneszánsz Év, vagy a Pécs 2010

Európa Kulturális Fővárosa rendezvénysorozatai számos alkalmat nyújtanak a kapcsolódásra és a figyelemfelkeltésre.

A magyar-olasz kulturális egyezmények megújításánál az RMA továbbra is ötleteket és segítséget adna az új programponatok kitalálásához és megvalósításához.

Művészeti és kulturális koncepció

Merészség lenne kijelentenem, hogy a mai magyar kultúra valamennyi magyarországi megjelenítésénél jelen voltam, hiszen munkám évek óta Rómához köt. Ennek ellenére meglehetősen tisztában vagyok az otthoni tendenciákkal, és már csak „hivatalból” is számos olyan művész munkáját ismerem és nyomon követem, akik valaha megfordultak Rómában vagy Itáliában. A művészeti kapcsolatok nem annyira pragmatikusak, mint a tudományos network, de legalább olyan fontosak, sőt a jelenben sokkal érdekesebbek és megfoghatóbbak.

Az RMA-n az egyik legnagyobb „kincs” az önálló kiállító-terem. Tapasztalatom és ismereteim alapján nyugodt szívvel jelentem ki: a Via Giulián – a galériák utcájában – csak az a kiállítóhely életképes, ahol felfedezni egy markáns és hosszú távú kurátori koncepciót. Az itt szervezendő kiállítások nem Magyarországnak szólnak, hanem Itáliának és a világnak, hiszen Rómában a mai napig jelentős a ” művészjelenlét”. Erre a munkára (tanácsadás) két embert kérnék fel, akik az előzetes megbeszéléseken igent mondtak: Hegyi Lórándot és Benedetta di Lorettot. A magyar kiállítók soha sem egyedül, hanem több nemzet művészei között mutathatnák be alkotásaikat.

Magyar partnerekre is számítanék. A Trafo és a Ludwig Múzeum mellett a magángalériák közül a Godot és az ACB jelenthetne olyan kapcsolatot, amely révén a római művészeti életbe bekapcsolódhatnánk. Partnerintézményként a „qwatz” római galériát kérném fel.

A magángalériák mellett fontosnak tartom a műgyűjtők „cseréjét” és támogatását is. Mivel az utóbbi években egyre jobban látszik, milyen fontos szerepet tölt be a bolognai Artfair az európai képkereskedelemben, szeretném elérni, hogy a vásár alatt magyar pavilont tudjunk működtetni. Elengedhetetlennek tartanám, hogy megszervezzük a képzőművészeti akadémiák tanárainak és diákjainak a cseréjét is.

Mindenképpen szeretnék visszatérni ahhoz a gyakorlathoz, hogy az RMA művész ösztöndíjasainak minden év decemberében kiállítást rendezzünk. Ebben az esetben meghívnám Róma valamennyi galériását: a művészeti igazgató-helyettessel hosszabb távú kapcsolat kiépítésére törekednénk az itáliai művészeti élettel.

Természetesen már az ösztöndíjuk idején is az lenne a munkánk, hogy megfelelő menedzseléssel lehetőséghez juttassuk őket az itáliai művészeti életben. (Galériák látogatása, galeristák meghívása az RMA-ra.)

Szeretném elindítani a „festőversenyeket.” Ez meghívásos és bentlakásos lenne. A művészek teljes ellátás fejében 2-3 hétig dolgozhatnának, és a „verseny” végén felajánlhatják munkáikat az RMA-nak. Alkotásaik a Palazzo vendéglakásaiba kerülnének, természetesen beleltározva.

A Palazzo delle Esposizioni alkalmas helyszín lesz egy jelentős kelet-európai kortárs kiállítás megszervezésére, természetesen magyar részvétellel. Erről már Hegyi Lóránddal tárgyaltunk a kiállítóhellyel, ahol jelezték, a bemutatóra sor fog kerülni. A MAXI átadásával olyan szerencsés helyzetben leszünk, hogy magyar művészek munkáit is meg fogják vásárolni az állandó gyűjtemény kialakításakor. Erre már történtek tapogatózó lépések, és Hegyi Lóránddal már személyesen is megkerestük a megbízott igazgatót.

A 4 éves ciklus alatt a másik „megakiállítást” Kálmán Tibor munkásságának a bemutatására szervezném. Kálmán volt a Benetton cég ötletembere, aki a Fabrica meghatározó személyiségének számított. Hagyatékának megismertetése Olaszországban is unikális, hiszen ezzel a mai napig még senki sem foglalkozott. A világcég támogatásával az anyagot Magyarországon is ki lehetne állítani.

Fontos feladat, hogy a magyar designerek is bemutatkozhassanak Olaszországban. Erre az RMA alkalmatlan, ellenben Milánóban mindeképpen egy nagyobb bemutatót tervezek, ahol az olasz szakmai közönség megismerheti a magyarországi iparművészeket.

A nagy itáliai művészeti seregszemlék (pl: Spoleto, Cividale stb.) programjához az RMA a magyar művészek kiajánlásával járulna hozzá.

Az RMA anyagi lehetőségei soha nem fogják megengedni, hogy magyar világsztárok szerepeljenek az intézetben. Erre nincs is szükség, mert nekik Milánóban stb. kell fellépni. Ellenben az RMA optimális azoknak a kezdő és nagyon tehetséges

zenészeknek és énekeseknek, akik még a pályájuk elején járnak, és szokniuk kell a koncertek adta kihívásokat. A Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem végzős hallgatóira gondolok, és azokra a már diplomával rendelkező zenészekre, akik nemrég kezdtek koncertezni. Hasonlóan a képzőművészekhez, az itt működő akadémiákon tanuló zenészekkel közös koncertek szervezése érdekes kísérlet lenne. Természetesen olasz fiatal művészek koncertjétől sem zárkoznék el, és én is támogatom, hogy a „Nuovi spazi musicali” olasz zenei csoportosulás az RMA-n továbbra is megjelenhessen.

A művészeti igazgató-helyettessel az lenne a dolgunk, hogy az előadásokra megnyerjük azokat a zenekritikusokat és tanárokat, akik érdemben tudnak hozzászólni a koncertekhez.

A zenei ösztöndíjasok fogadása nem függ az RMA-tól, mivel az a furcsa helyzet állt elő, hogy hiába kap egy tehetséges fiatal ösztöndíjat a magyar államtól, ha nem veszik fel az olasz iskolába, nem tudja elkezdni tanulmányútját. (Ez fordítva is érvényes.) Ezen a helyzeten nehéz változtatni, de nem reménytelen.

E fentiek ellenére az Auditorium koncertermében elérhető, hogy valamelyik jelentős magyar zenekart vendégül lássák. Ez természetesen csak olasz és magyar szponzorok bevonásával történhet, de Itáliában a magyar zenei oktatásnak olyan jó a hírneve, hogy erre minden esély adott.

A magyar filmek iránti igény egyre jobban érezhető Olaszországban. Ezért kiemelkedő fontosságúnak tartom: minden szóba jövő filmfesztiválon (Genova, Salerno stb.) legyen magyar jelenlét. Ez a Magyar Filmunióval közösen – véleményem szerint – megoldható lenne.

Az RMA eddig is sokat tett a magyar filmek népszerűsítéséért. Ez a rendszerváltás után sokkal nehezebb, de nem megoldhatatlan feladat. A Dorogi Katalin által szervezett filmklub jól funkcionált, semmi okát nem látom, hogy a filmklub ne működjön tovább. A Magyar Filmszemlén bemutatott és olasz felirattal ellátott filmek vetítése mellett új lehetőséget látok a napokban aláírt olasz-magyar filmmegyezményben is. A koprodukcióban készült filmek egyik sajtóbemutató helye lehetne az RMA. Egy alkalommal az olaszországi producereknek egy tájékoztató előadást szerveznék, természetesen magyar szakemberek bevonásával, a filmtörvény adta lehetőségekről. A Római Filmfesztivál egyre markánsabb szerepet tölt be az európai fesztiválok között. A következő alkalommal ugyan még magyar filmet nem lehet a versenyprogramba nevezni, de egy „magyar stand” felállítása első lépésként abban segítene, hogy 1-2 év múlva magyar alkotás is megjelenjen a programban.

Kezdeményezném, hogy „tematizált” filmbemutatókat is tartsunk, de nemcsak a magyar alkotásokból, hanem más nemzetek filmjeivel együtt. Hogyan közelített meg azonos témát egy cseh, egy magyar vagy egy orosz film? Milyen filmek születtek a „volt szocialista országokban” a személyi kultusz alatt? És milyenek a rendszerváltás óta? Érdeemes lenne egy vetítés keretében bemutatni, milyen Oscar-díjas filmek készültek a vasfüggöny mögött. Az ehhez kapcsolódó beszélgetések minden bizonnyal számos érdeklődőt vonzanának. Az ilyen jellegű sorozatoknak itáliai művész mozik örömmel adnak helyet.

Elfogadhatatlannak tartom – és kinevezésem esetén mindent meg fogok tenni az ügyben –, hogy írók, költők és műfordítók nem kaphatnak az RMA-ra ösztöndíjat. Szakmai képviselőikkel együtt arra törekednék, hogy – a képzőművészekhez hasonlóan – ők is

pályázhassanak magyar állami ösztöndíjra, és dolgozhassanak Rómában. Erre folyamatosan történtek már kísérletek, de ezek személyhez kötött próbálkozások voltak, nem intézményesített, jogilag kodifikált lehetőség.

Fontosnak tartom, hogy az RMA-n kívül is legyenek programok. Erre a legjobb alkalmat azok a „magyar” napok adják, melyeket Itália számos kis- és nagyvárosában szervezni szoktak. A másik lehetőséget Róma szolgálja. A többi művészeti akadémiával közösen lehet olyan előadásokat létrehozni, amelyek vagy egy már jól bejáratott római helyszínen, vagy valamelyik másik akadémián történnek.

Pályázatok

Az RMA 2007-ben kapta meg az első OTKA pályázatot. Ez „precedenst” teremt a továbbiakra is, hiszen az RMA ettől kezdve tudományos befogadó intézménnyé válhat, hasonló struktúrában, mint a fent említett vatikáni levéltári kutatásoknál. Reményeim szerint jogilag az is lehetségessé válik, hogy más római intézetekkel közösen pályázzunk az EU-alapokból művészeti események szervezésére. Az NKA célzott pályázatainak a lehívása továbbra is segítheti az RMA munkáját.

Kapcsolatok az itáliai magyarsággal

A magyar emigráció egyre fiatalabb. A II. világháború és az 1956-os forradalom után Olaszországban otthont kapott menekültek közül egyre kevesebben élnek. Ez jól tükrözi az RMA-t látogató közönség összetétele is. 2-3 éve a vendégek aránya: $\frac{3}{4}$: $\frac{1}{4}$ az olaszok „javára.” A hatvanas-hetvenes évek házassági hullámának „áldozatai” ma már

nagymama korúak, a jelenleg Rómában élő magyarok döntő része fiatal. (Az utolsó, 2001-es, olasz népszámlálás adatai szerint 483 fő. Ebből 39 férfi.)

Új tendencia, hogy nemcsak családi kapcsolatok miatt kerülnek Itáliában, hanem egyre többen munkavállalóként érkeznek. Szerencsés a helyzet, hiszen a tiszteletbeli konzulok széles hálózata segítségével az itáliai magyarság jól elérhető. Az RMA minden segítséget megadna a konzulok működéséhez, előadásokkal, programajánlásokkal támogatná munkájukat.

Rómában nagyon fontosnak tartom az RMA-n működő óvoda továbbfejlesztését. Ez a kilencvenes évek közepén, még Barna Imre igazgató működése alatt elindult kezdeményezés meghozta az eredményét. A gyermekprogramokat látogató „akkori” gyerekek felnőttek, tökéletesen beszélnek magyarul, és minden rendezvényen megjelennek barátaikkal együtt.

Az első magyar emigráció (1848-1849) halottainak – Csorba László jóvoltából – számos emléktáblával és szoborral tisztelegnek Itáliában. Ezek rendszeres látogatása természetesen „kötelező” feladat. Terveim szerint havonta egy magyar irodalmi estet is tartanánk a római magyaroknak. Verselemzéssel (Sárközy Péter), felolvasásokkal, akár művészeti és történeti előadásokkal.

Kapcsolatok a nagykövetségekkel

Mivel az RMA igazgatója diplomáciai rangban a nagykövetség kulturális tanácsosa, természetes, hogy azokban a munkákban, amelyek ezt a területet érintik, messzemenőleg részt vesz.

Szeretném hangsúlyozni, hogy az RMA nem a nagykövetség kulturális irodája, és az, hogy az épület diplomáciai kedvezményeket kap (Áfa/Iva), nem a követségtől kapott

kiváltság. Számos esetben előfordul, hogy az RMA-nak diplomáciai feladatokat kell ellátnia, ebben az esetben a nagykövetség megkerülhetetlen, és nem is lenne szándékom mást tenni. A vatikáni képvisellel elsősorban csak a közös ünnepek (március 15, október 23, augusztus 20) szervezése adna közös munkát.

Kapcsolat a Pápai Magyar Intézettel

Az RMA épületén belül működő Pápai Magyar Intézet (PMI) jogi helyzete ugyan jelenleg nem megoldott, hiszen azzal, hogy 1997-ben a magyar állam és a Vatikán újabb egyezményben tisztázta viszonyát, érvényét veszítette az 1960-as megállapodás titkos része, amelyben akkor kimondták: a PMI eltartója a magyar állam. (Ez a felújításokra, a rezsi kifizetésére, valamennyi „falon kívüli” munkára vonatkozik. A telefonszámlára és a belső változtatásokra, a diákok stb. eltartására nem.) Mivel a mai napig ebben nem történt megegyezés, a fent említett „eltartás” továbbra is az OKM-et terheli, és így az RMA-t is. Természetesen a két intézmény között minimális súrlódási felületek léteznek, de ezek nem megoldhatatlanok. Ilyennek számít, hogy a PMI két lakást kért az RMA-tól, egy, azóta már világosan bebizonyított tévedés alapján. Ennek megnyugtató rendezéséhez az RMA ereje kevésnek fog bizonyulni. Kinevezésem esetén arra törekszem, hogy a jó viszony továbbra is megmaradjon. A PMI ösztöndíjasait szeretném előadóként több alkalommal megnyerni, hiszen valamennyien tudós férfiak, jó nyelvtudással és tudományos elkötelezettséggel. A minden hónap utolsó vasárnapi magyar mise utáni összejövételhez továbbra is biztosítjuk a helyet, hasonlóan ahhoz a beszélgetéshez, amire szerdánként kerül sor a Rómában élő katolikus fiatalok és egy, a PMI-ben tanuló pap között.

Kapcsolat a lektorokkal és a magyar tanszékekkel

A magyar kultúra számára elengedhetetlen, hogy Itáliában egyre több olyan diák legyen, aki érdeklődik hazánk iránt. Ezért – annak ellenére, hogy a magyar állam nem fizet lektori helyet Olaszországban – számos egyetemen tanítanak magyart. Az ott oktató tanárok munkája jelenti a jövőt, ezért elengedhetetlennek tartom a kapcsolatokat szorosabbra fűzését. Minden évben egy alkalommal meghívnanék őket egy kerekasztal-beszélgetésre az RMA-ra, ahol lehetőség nyílna a stratégiák egyeztetésére, a hogyan tovább kérdésének a megvitatására.

Azt gondolom, Magyarországnak elsődleges érdeke, hogy a magyar oktatás ne csak felvehető nyelvként szerepeljen az olasz egyetemek órarendjében, hanem diplomát is kaphassanak a diákok. Ha nem lépünk, a milánói egyetemen megszűnik a magyar tanítás, és sajnos Torinóban sem jobb a helyzet. Az RMA egyedül kevés a probléma megoldásához, de a nagykövetséggel együtt érdemes megkeresni az egyetemi tanácsokat és meggyőzni őket az oktatás folytatásáról.

Minden évben legalább egyszer fórumot kívánok nyújtani azoknak a diákoknak, doktoranduszoknak, akik magyar témával foglalkoznak, hogy bemutathassák kutatási eredményeiket. Ezekre az ülésekre olyan szakembereket is meghívnék Magyarországról, akikkel a diákok konzultálni tudnának.

Hagyományteremtés

Az RMA életében elérkezett az az idő, amikor a tudományos és a művészeti tradíciók mellett saját hagyományait is „elkezdheti ápolni.” Ilyen az akadémiai év kezdete. Ez egybeesne a Notte Bianca római kulturális rendezvénnyel, amelyet a magyarországi

Múzeumok Éjszakájához lehetne hasonlítani. Ez minden évben szeptember első vagy második hetében van.

November elsején az RMA „halottaira” emlékeznénk abban a Veránói temetőben, ahol Kovács Lajos (1908-1929) egykori szombathelyi egyházmegyést helyezték örök nyugalomra. Júniusban pedig egy évzáró nagy ünnepséget rendeznék, hasonló, mint a palotaátadás napján.

A palota fölépcsőházában az épület történetét feldolgozó állandó kiállítás emlékeztetne az elődök munkájára.

Szerkezeti felépítés és feladatkörök

Az RMA egyszemélyi felelős vezetője az igazgató. Az olasz társadalomban a mai napig mélyen rögzült a címek és a rangok tisztelete. Hasznosnak tartanám, ha a művészeti titkár posztot meg lehetne szüntetni, és művészeti igazgató-helyettesi posztra emelni a státuszát. Hangsúlyozni szeretném, ez nem járna új ember felvételével, hiszen a jelenlegi titkár (Pócs Dániel) alkalmas lenne erre a feladatra. A változás nem emelné a költségvetési kiadásokat sem abban az esetben, ha a két igazgató-helyettes pontrendszere egységesítve lenne. Sajnos ki kell mondani, hogy Itáliában sokkal jobban hangzik, a Vicedirettore scientifico dell'Accademia d'Ungheria és a Vicedirettore artistico dell'Accademia d'Ungheria titulus, mint a segretario (titkár) megszólítás. A rang- és címkórság nagyon távol áll tőlem, de a mindennapi gyakorlat azt mutatja, hogy sokkal jobba válik Magyarország imázsa, ha az olasz szokásokat figyelembe vesszük.

Az RMA-n az utóbbi években annyira megváltozott a munka, hogy nincsen szükség sem tudományos, sem művészeti titkárra. A két igazgató-helyettesnek el kell tudni

látnia – az igazgatóval egyeztetve – a szakterületéhez kapcsolódó adminisztratív munkát (programszervezés, utazási határozatok megírása, rendelések stb.).

Ellenben szükség van egy titkárra, aki képes a program nyomdai előkészítésére, a weblap bővítésére, a nem kis munkát adó szállásbeosztás kezelésére, a kiutazó ösztöndíjasok és programvendégek koordinálására, szövegek fordítására és tolmácsolásra, a könyvtár felügyeletére, a gazdasági adminisztrációba besegítésre. Szerencsére erre a posztra is van alkalmas jelölt (Balla Orsolya, aki jelenleg is az RMA-n dolgozik) – az eddigi titkár bejelentette hazatérési szándékát –, akinek esetleges kinevezése után az RMA egy megbízási szerződéses állást azonnal le tudna adni.

A többi munkatárs státusa és létszáma nem változna. Az alább közölt táblázatból jól látszik, hogy 12 emberrel az RMA-t kiválóan lehet működtetni.

Igazgató

Tud. ig. h.	Műv. ig. h.	Gazdasági vezető	Titkárságvezető
-------------	-------------	------------------	-----------------

Titkár			
--------	--	--	--

	Gondnok		
--	---------	--	--

		Olasz titkárnő	
--	--	----------------	--

	Gondnok h.		
--	------------	--	--

	Portások (2 fő)		
--	-----------------	--	--

	Takarítók (2 fő)		
--	------------------	--	--

A felújítási program folytatása

A Római Magyar Akadémia 80. évfordulóján átadott épület külső felújítása után logikus, hogy érdemes folytatni a Falconieri palota rekonstrukcióját. A munkálatok a következő lebontásban következnenek:

2007-2009	A Palazzina külső felújítása (Szigetelés, ablakcsere, külső festés.)
2007-2009	A Borromini loggia rekonstrukciója (Loggia, fejek, lépcső.)
2009-2010	A földszinti raktárhelyiség átalakítása (Padozat, tömör raktár kialakítása.)
2010-2011	Mozaikok javítása a Palazzóban

A fent említett nagyobb volumenű munkák mellett természetesen a kisebb felújítások is folytatódhatnak. Tisztasági festések a lakásokban és az ösztöndíjasok szobáiban, villany- és vízvezeték-cserék, fűtőkorszerűsítés. Ez utóbbi esetében érdemes lenne megvizsgálni a thermofűtés bevezetésének lehetőségét. Az RMA-t takarékosabban is lehet működtetni. Ebben a szellemben a programfüzetek helyett, sokkal korszerűbb megjelenítési formákban gondolkodom. Érdekes, grafikailag korrekt, az RMA egységes megjelenítési arculatának megfelelő meghívók mennének ki alkalmanként, és minden jelentősebb kulturális és tudományos lapban hirdetve lennének a programok. Más

intézetekhez hasonlóan, a meghívók döntő részét mailen küldenénk ki. Ez nagyban csökkentené a magas postaköltséget. Az RMA alkalmazottai a hivatali telefonon folytatott beszélgetéseket 1 euró felett (egy beszélgetésre lebontva), ki kell fizessék. A mobiltelefonok használata rendezett. A skype használata már elterjedt, a hivatali beszélgetéseket ezen kell megoldani. A gazdaságos világítási rendszer kiépítése folyamatban van, a szigetelés felújításával a fűtési költségek is csökkenni fognak.

A Palazzinában 13 garzonnal gazdálkodhatunk. Mindegyik lakás külön profilt kapna, és ennek megfelelően lenne berendezve. Természetesen nem a bútorokra gondolok, hanem a szobákból eddig hiányzó képekre. Az itáliai film, képzőművészet, irodalom, történelem stb. jeles alakjairól készült plakátok, képek, fényképek díszítenék a falakat. Pld.: Alberto Sordi-lakás, Római vakáció-lakás, Federico Fellini-lakás, Umberto Eco-lakás, Gina Lollobrigida-lakás, Giuseppe Garibaldi-lakás, Calcio italiano-lakás, Római iskola-lakás stb.

A műholdas TV bevezetése mellett az ösztöndíjas lakásokban a Wifi internetes kapcsolódás is a szoba kényelmét szolgálná. A Palazzina pincéjében található tornaterem bővítése a helyhiány miatt lehetetlen, de korszerűsítésével mindenképpen foglalkozni szeretnék.

Minden hónap végén lenne egy „ösztöndíjas vacsora,” ahol az RMA valamennyi munkatársa és az ösztöndíjasok vennének részt. Itt például minden alkalommal meg lehetne beszélni, hová legyen a legközelebbi ösztöndíjas kirándulás (havonta egy alkalommal). (2007-re az e helyzet állt elő, hogy az RMA azonnal meg tudná szervezni, hogy az angolszász kollégiumokhoz hasonlóan, az ösztöndíjasok vacsorát kaphassanak,

de ennek bevezetéséről csak az ösztöndíj elosztások megreformálása után érdemes gondolkodni.)

Kényes téma, de megkerülhetetlen: az RMA nem szálloda.

A Palazzina azért van, hogy az ösztöndíjasok – akár családjukkal – ott éljenek. Odafigyeléssel elérhető, mint Bécsben, hogy mindenki egyedül tud lakni. Illúzióromboló, ha több a vendég, mint az érdemi munkát végző, állandóan költözésre kényszerített ösztöndíjas. A programvendégeknek a Palazzóban mindig lesz helyük, és a maradék szobákban pedig lehet vendégeket is fogadni, előre lefektetett, írásba foglalt és egyeztetett (Balassi Bálint Intézet) feltételek és árak mellett.

Költségvetésen kívüli bevételi források

Az állami támogatás mellett, a Romana Banquetinggel kötött szerződésből az évi 2-3 filmforgatásért kapott bérleti díjból, valamint a Palazzóban található vendéglakások bérléséért kifizetett pénzekből lehet az RMA költségvetését kiegészíteni. (A bevételt növelik az ösztöndíjas térítések és a rezsik kifizetése is.)

Évek óta hagyomány, hogy római oktatással és továbbképzéssel foglalkozó cég kibérli számos alkalommal az RMA nagytermét. Kinevezésem esetén több ilyen vállalkozást keresnénk meg, hiszen előzetes egyeztetéssel megoldható, hogy nem az RMA programjai alatt tartanak a kurzusokat. Szponzori támogatást ugyan nem könnyű Olaszországban szerezni, de nem reménytelen. Erre eddig is voltak példák, és reményeim szerint ezután is lesznek.

PR-tevékenység

Az RMA – és minden bizonnyal valamennyi külföldön működő kulturális intézmény – azzal a helyzettel néz szembe: nemcsak a fogadó ország elektronikus és írott sajtójában kell megjelennie, hanem Magyarországra is naprakész információkat kell szállítania.

Az itáliai központi (kulturális) sajtóba – egy-egy apróbb cikket leszámítva – gyakorlatilag szinte lehetetlen bekerülni. Ez nemcsak a kis nemzetekre vonatkozik, hanem a világnyelveket beszélőkre is. Ellenben a szakmai lapok mindig helyet adnak egy-egy jól sikerült eseménynek, és abban az esetben, ha nem a fővárosban szervezünk programot, a helyi elektronikus és írott sajtó minden alkalommal foglalkozik az eseménnyel. Ennek az erős olasz regionális szemlélet az oka, de erre érdemes építeni.

A másik esetben könnyebb a helyzet. A magyar TV-stábok számtalan alkalommal jelennek meg Rómában, és mivel az RMA megkerülhetetlen intézménnyé vált az elmúlt 16 évben, szinte minden esetben születik egy-egy riport, film stb. az épületről és az itt folyó munkáról. Számomra úgy tűnik, hogy az MTI örömmel vette azt a kezdeményezést, hogy valamennyi programunkról (azonnal) rövid hírben tájékoztatást adunk.

Hozzá kell tennem, hogy az RMA weblapja valamennyi intézeti közül a legnaprakészebb, állandóan és gyorsan frissítve van. Ezt továbbra is folytatni szeretném. Kihasználatlan lehetőségek rejlenek az internetes kapcsolatban, hiszen ezzel a módszerrel rövid idő alatt számtalan helyre lehet eljuttatni az RMA eseményeit, nem csak a római közönséghez, hanem valamennyi itáliai kulturális-és tudományos intézményhez, valamint a szaklapokhoz is. Mindenképpen követi való, hogy egy-egy nagyobb szabású megmozduláshoz a hazai sajtó néhány képviselőjét is meg kell hívni, hogy a magyar közönség első kézből tájékozódhasson. Természetesen az OKM és a

Balassi Bálint Intézet szakemberei által javasolt megjelenítési formákat is szeretnénk munkák során felhasználni.

Az RMA minden évben egy alkalommal turisztikai bemutatónak adna helyet a Magyar Turisztikai Részvénytársasággal közösen. Ez alkalommal a Rt. előadásokat, termékbemutatókat, vetítéseket szervezhetne az olasz szakembereknek és az érdeklődőknek.

Az RMA-n a PR tevékenység koordinálása a titkár feladata lenne.

Tanácsadó testület

Kinevezésem esetén az RMA örömmel venné, ha az intézet munkáját egy tanácsadó testület segítené. Ennek tagjai Barna Imre műfordító (Magyarország), Hegyi Loránd művészettörténész (Franciaország), Massimo Miglio történész (Olaszország), Sárközy Péter irodalomtörténész (Olaszország) és Baló György (Magyarország) lennének.

Az igazgatói megbízás lejárta

Az igazgatói pályázat megnyerése esetén és a négy éves vezetői ciklus lejárta után az RMA nemcsak egy fontos magyar és nemzetközi kutatóhelynek számít majd, hanem szerves része lesz a római művészeti és kulturális életnek, ahol otthonosan mozognak majd a magyar, az itáliai és más nemzetek képviselői.

Pályázatom nem végrehajthatatlan látványos ötletbörze és ígérethalmaz, hanem megvalósítható, vállalható és számon kérhető reális program.